

Zakládání 4

Epilog

Události let 1580 a 1581 chronologicky

- léto – podzim **1580** Světice prodělala dlouhou nemoc (celosvětového kataru), zůstala „zestárlá“ a bez sil, sotva uzdravená podniká nové založení;
- 22. listopadu v Salamance umírá P. Petr Fernández OP, který měl uvést v život breve *Pia Consideratione*, na jeho místo je 20. 11. jmenován P. Juan de las Cuevas;
- 8. prosince uzavírá manželskou smlouvu František de Cepeda se svou budoucí tchýní Beatriz de Mendoza (utajeně před Světicí);
- 19. prosince v Madridu podepisuje František de Cepeda smlouvu o věnu pro svou budoucí manželku Orofrisii de Mendoza (aniž by o tom Terezie věděla);
- 28. prosince Terezie odjíždí z Valladolidu do Palencie, cestuje nemocná za „drsného počasí“ (Z 29,7.10), setká se s biskupem D. Alvaro (Z 29,11);
- 29. prosince otevírá v Palencii nový Karmel, dále pro něj hledá vhodný dům;
- v únoru **1581** vrcholí přípravy pro rozhodující kapitulu „oddělení“ v Alcalá; Terezie a její mnišky zasílají prosebné dopisy;
- 3. března je zahájena kapitula v Alcalá de Henares, Světice ji z Palencie pozorně sleduje;
- 4. března je P. Gracián zvolený provinciálem Bosých (Z 29,30);
- 9. dubna Gracián rozšiřuje patent, který Světici opravňuje zakládat v Burgosu, založení se zpozdí;

Události let 1581 chronologicky

- 26. května se komunita z Palencie přestěhuje do definitivního domu, slavnosti se účastní Don Alvaro (Z 29,29);
- 29. května 1581 Světice odjíždí z Palencie, aby zakládala v Sorii;
- 31. 5. přijíždí do Burgo de Osma a 2. 6. do Sorie, kde je očekává biskup Alonso Velázquez;
- 14. června je na Karmelu v Sorii sloužena první mše svatá (Z 30,8) a založen Karmel Nejsvětější Trojice .
 - biskupovi z Osmy, Dr. A. Velázquezovi, svému bývalému zpovědníkovi adresuje *Relaci 6*;
- 16. srpna podniká zpáteční cestu ze Sorie do Ávily, setkává se se svým bývalým zpovědníkem Diegem Yepesem;
- 23. srpna přijíždí do Segovie;
- 4-5. září stráví noc ve Villacastín unavená a zničená po těžké cestě (Dop. 405 Marii od Sv. Josefa);
- 6. září přichází do Sv. Josefa v Ávile, kde ji zvolí 10. září převorkou;
- 17. září oznamuje Graciánovi, že Casilda de Padilla (Z 11) opustila valladolidský Karmel (Dop. 408);

Události let 1581 a 1582 chronologicky

- 8. listopadu na Karmelu v Seville dovolí Rodrigu Alvarezovi četbu *Sedmých příbytků* (Dop. 412);
- v listopadu Pedro de Castro (budoucí biskup Luga a Segovie) čte a chválí *Knihu života a Hrad* (Dop. 426, 8; šlo o kopie, ne o autografy);
- uprostřed listopadu přijíždí do Ávily br. Jan od Kříže s touhou vzít Světici jako zakladatelku na založení do Granady, ona ale připravuje založení v Burgosu (Dop. 418) a neopustí plán na zakládání v Madridu (Dop. 420, 446, 447, 453), 28. listopadu se spolu vidí naposledy;
- 29. listopadu sv. Jan od Kříže odjíždí z Ávily do Granady bez Světice;
 - poprvé jsou vytištěny Tereziiny *Konstituce* pro její mnišky;
- během prvních dvou týdnů prosince přijíždí Jan od Kříže do Beas doprovázený dvěma budoucími zakladatelkami Karmelu v Granadě;
- v lednu cestuje z Beas do Granady doprovázený zakladatelkami;
- 19. ledna **1582** přijíždí do Granady;
- 20. ledna je uskutečněno založení, ačkoliv jen provizorně;
- 30. května píše Světice z Burgosu dlouhý dopis s instrukcemi pro převorku v Granadě, Annu od Ježíše.

14. Zakládání v Palencii (Z 29) (Diccionario; srov. TA 40,4)

- Píše o něm v Z 29, která je napsaná s maximální laskavostí vůči obyvatelům Palencie;
- musí přemoci psychosomatickou apatii, v níž se ocitla po celosvětovém kataru, který dostala v Toledu (na jaře 1580) a kterým znovu onemocněla se zničujícími následky ve Valladolidu v srpnu 1580: „Když jsem dorazila do Valladolidu, zmocnila se mě tak velká nemoc, že si mnišky myslely, že už umřu“ (Z 29,1), „zsláblosti bylo tolik, že i důvěra, kterou mi obvykle Bůh uděloval, abych se pustila do těchto založení, se mi úplně vytratila“ (Z 29,3);
- Podporuje ji její bezpodmínečný přítel a spolupracovník D. Alvaro de Mendoza, nyní palencijský biskup, který založení iniciuje, a sám Pán: „Čeho se bojíš? Kdy jsem ti scházel? Čím jsem byl prve, tím též jsem i nyní; neopomeň tato dvě založení uskutečnit [Palencii a Burgos] ... Jsem to já“ (Z 29,6.18);

Zakládání v Palencii (Z 29) (Diccionario; TAFD)

- postupně se připojí celá řada dalších přátel, kteří ji obdivují: kněží Reinoso a Salinas, vikář Prudencio de Armentia, rytíř Suero de Vega, duchovní Porras, rytíř Augustin de Victoria... a všichni lidé města, kteří „jsou tam z toho nejlepší těsta, jaké jsem kdy viděla, velmi šlechetní“ (Z 29,11), až tak, že jí „to připadalo jako v prvotní církvi“ (Z 29,27).
- Světice byla provinciálem Angelem de Salazar oprávněna zakládat v Palencii už od začátku října, ale vše se zdrželo;
- na cestu z Valladolidu se vydává až uprostřed zimy (28. 12. 1580);

- do Palencie přijíždí téhož dne za stmívání;
- má přislíbené nebo pronajaté provizorní domy (Z 29,8-9);
- **29. prosince**, dříve než si kdokoli všiml jejich příjezdu, je sloužena první mše svatá;
- hned začíná podnikat kroky pro definitivní umístění domu, pomáhají ji kanovníci P. Reinoso a Salinas: vybere poustevnu naší Paní de la Calle, která bude sloužit jako kostel, a rychle koupí přidružené domy, v nichž zřídí svůj nový **Karmel sv. Josefa a naší Paní z Ulice**;

Zakládání v Palencii (Diccionario; TAFD)

- na den slavnostní inaugurace (**26. 5. 1581**) přijede z Valladolidu biskup D. Alvaro, sám si vezme na starost přebudování poustevny a denní zásobování domu;
- 29. května, po pětíměsíčním pobytu zde, Terezie odjíždí zakládat do Sorie;
- poslední stránky kapitoly věnuje události, která je možná důležitější než založení samo, svému „*Nunc dimittis*“ - kapitule bosých v Alcalá de Henares v březnu 1581, na níž je tereziánská rodina zřízena jako samostatná provincie:

*„Když jsem pobývala v Palencii,
Bohu se zlíbilo,
aby došlo k oddělení bosých a obutých,
tím, že se zřídila samostatná provincie,
což bylo všechno, po čem jsme toužili
pro náš pokoj a klid...
Nyní jsme všichni v pokoji, obutí i bosí.
Nikdo nám nebrání v tom,
abychom sloužili našemu Pánu.“
(Z 29,30.32)*

15. Zakládání v Sorii (Diccionario; TAFD)

- Na třech posledních založeních Terezie se podíleli tři biskupové:
 - Don Alvaro de Mendoza v Palencii, šlechtic a přítel;
 - Don Cristóbal Vela v Burgosu, Avilan, Tereziin vzdálený příbuzný, ale spíš odpůrce než přítel;
 - Don Alonso Velázquez v Sorii, vzdělanec a duchovní člověk, biskup v Burgo de Osma a později prelát v Santiagu de Compostela, který už z Toleda zná tajemství Tereziiny duše a jemuž ona adresuje svou poslední Relaci (R 6);
- D. Alonso Velázquez poslal Terezii ze Sorie do Palencie dopis, ve kterém ji žádal o její příjezd: *„Uvedl mi, že jedna paní, kterou tam zpovídal, s ním probrala možnost založení kláštera našich mnišek... Mě to hodně potěšilo“* (Z 30,2);
- Jako obvykle nejprve probíhají konzultace, pak osobní nábor mnišek pro novou komunitu a nakonec cesta: jako nová převorka je vybrána profeska z Mediny, **Catalina od Krista**, která „ačkoliv nezná mnoho věcí“, jak řekne Gracián, podle Matky umí „hodně milovat Boha, a je velmi velká svatá a má velmi vysokého ducha, a víc není pro řízení třeba;“

Zakládání v Sorii (Diccionario; TAFD; TA 40,6)

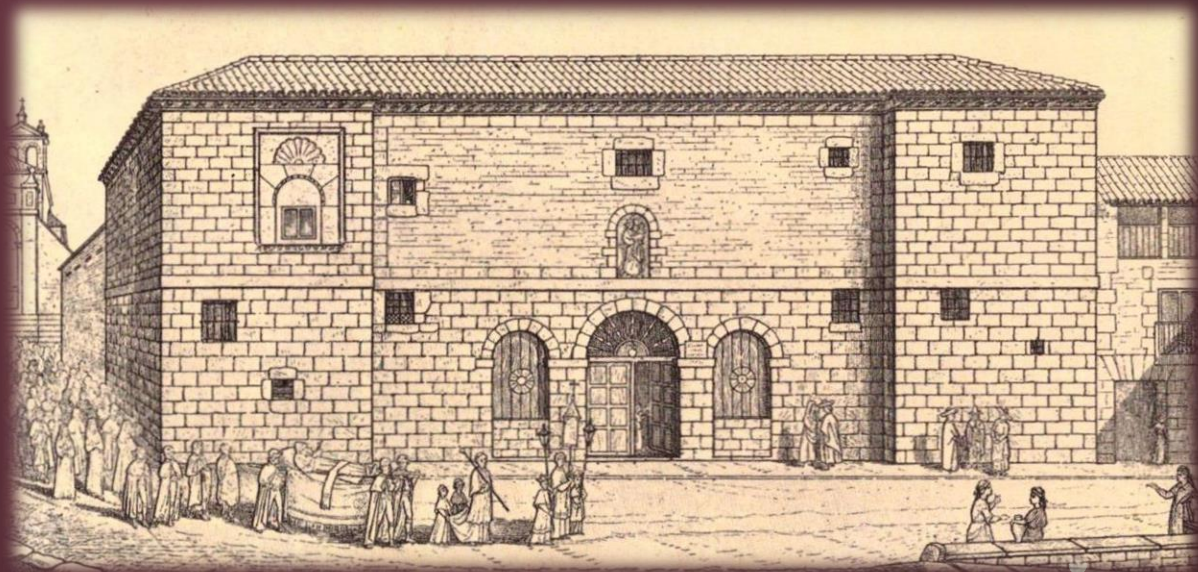
- další mnišky vyberou z Mediny, dvě ze Salamanky, dvě ze Segovie a další dvě z Palencie, protože Matka „chtěla spíše více než méně;“ též chtěla, aby s ní šli 2 bosí: P. Mikuláš Doria a br. Elizeus od Matky Boží;
- jeli rovnými cestami kolem řek za příjemného počasí a ve velmi dobré společnosti;
- 2. června „kolem páté hodiny odpoledne“ přijely do Sorie, byly přijaty s poctami, „Svatý biskup byl u okna svého domu, neboť jsme tamtudy projížděli, odkud nám dal své požehnání, což mě nemálo utěšilo“ (Z 30,7);

o něco později napodobil arcibiskupa ze Sevilly a poprosil, aby mu požehnala také Terezie;

Zakládání v Sorii (Diccionario; TAFD; TA 40,6)

- pro Karmel jim svůj palác nabídla **D. Beatriz de Beamonte**, která založení podnítila: „pochází z rodu navarrských králů, dcera dona Francése de Beamonte, vznešeného původu“ (Z 30,3), byla jednou z význačných postav navarrského království, provdala se za zámožného Jana de Vinuesa, r. 1572 bezdětná ovdověla a svůj majetek věnovala na zbožná díla, později založila také Karmel v Pamploně (1583) a tam jako karmelitka Beatrix od Krista žila až do své smrti (1600);
- **14. června** Terezie inauguruje **Karmel Nejsvětější Trojice**;

Základání v Sorii (Diccionario; TAFD; TA 40,6)

- rozloučí se s P. Doriou, který ji jménem Graciána doprovázel na cestě;
- s D. Beatrix dá do pořádku listiny založení
- a než odjede do Segovie a Ávily (16. 8.), svěří úkol proměnit palác na klášter **Catalině od Krista** (zvolené převorkou 15.6.) – napíše jí přesné rady o přizpůsobení budovy až do drobností (A 17);
 - V Sorii napíše svou poslední Relaci adresovanou o. biskupovi Velázquezovi (R 6);
- tento Karmel neztratí ze zřetele: bude udržovat živý vztah s obdivovanou převorkou, ctihodnou Catalinou od Krista;
- sem vstoupí další výjimečná Navařanka, Leonor Ayanz y Beamonte (**Leonor od Milosrdenství**), budoucí zakladatelka Karmelů v Pamploně a Barceloně a dobrá spisovatelka;

P. Nicolas Doria

16. Založení v Granadě (TA 38,1; Diccionario)

- 16. srpna se vydává na zpáteční cestu ze Sorie do Ávily;
- zatímco ona připravuje cestu do Burgosu, br. Janu od Kříže a matce Anně od Ježíše (Lobera) svěří založení Karmelu v Granadě (20. 1.);
- jde o jediné založení uskutečněné za života Světice, na kterém se nijak nepodílí ani o něm nevypráví ve své knize *Zakládá-ní*, nicméně jako vykonavatele posílá dvě významné osobnosti;
- když přichází br. Jan od Kříže s prosbou o založení v Granadě, nachází se Terezie už dva a půl měsíce na Karmelu sv. Josefa v Ávile a dává do pořádku některé klášterní nesrovnalosti;

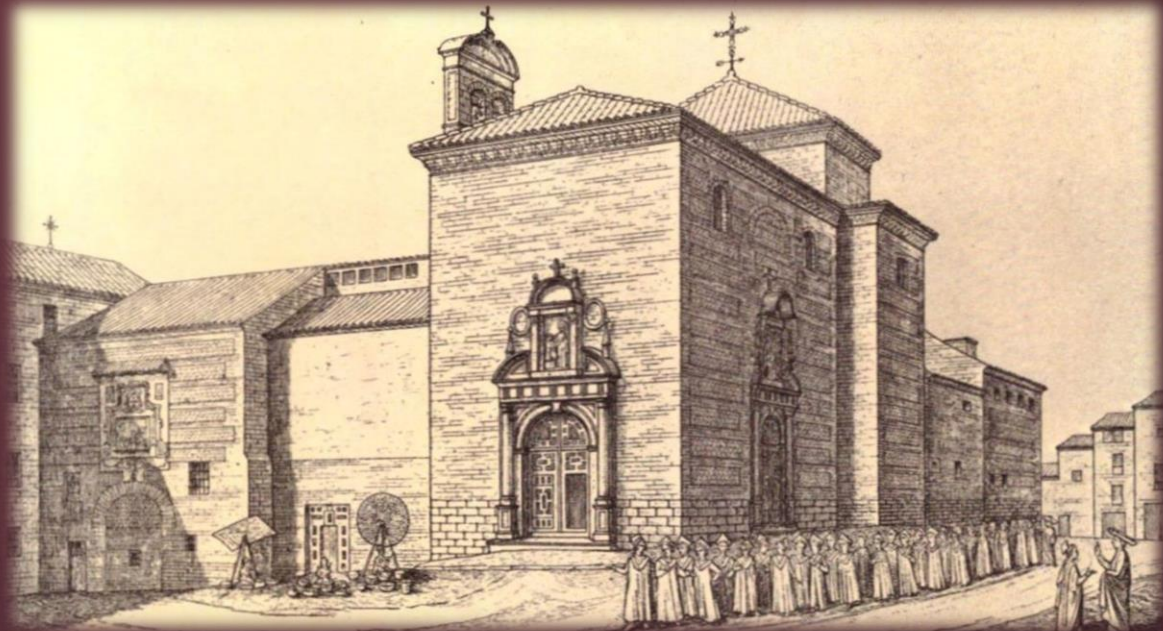
Granada (TA 38,1; *Diccionario*)

- co se týče založení, zdá se, že významní lidé a vznešené slečny z Granady dali P. Diegovi od Trojice, tehdejšímu vikáři Andalusie, k dispozici všechno, co bylo pro založení třeba;
- příslibená pomoc se však nekonala, i biskup jim odpíral dát své dovolení;
- přesto 15. ledna 1582 družina zakladatelů odjela do Granady;
- když však přijeli a pronajíjemce domu zjistil, že dům má být pro klášter, také on jim ho odmítl pronajmout;
- kdyby je **Anna de Peña-losa**, svatá vdova, kterou duchovně doprovázel br. Jan od Kříže, nepřijala do svého domu, ocitli by se na ulici;

Granada (Diccionario = TAFD)

- Anna od Ježíše znovu navštíví biskupa a ten vyděšený bleskem, který předchozí noci uhodil do jeho ložnice, jí ihned dovolení udělí;
- Karmel byl inaugurován v domě této paní 20. ledna 1582 pod záštitou sv. Josefa;
- řeholnice zde zůstali šest měsíců, dokud nepronajaly dům;
- následujícího roku díky věnu bohatých slečen, které přijaly hábit, definitivně koupily palác Vévody ze Sesa, někdejší vlastnictví slavného Gónzala z Córdoby, známého pod jménem Velký Kapitán;
- v tomto domě se mezi mnoha jinými památkami nachází cela ctihodné Anny od Ježíše, ve které se jí sv. Matka zjevila po své smrti, aby jí navrátila zdraví.

Události chronologicky

- 2. ledna **1582** Světice odjíždí z Ávily na zakládání v Burgosu, doprovází ji P. Gracián, cesta je obtížná;
- 4. ledna krátká pauza v Medině;
- 9. ledna přijíždí do Valladolidu, 4 dny si odpočine;
- 14. ledna odjíždějí směrem na Palencii, více než týdenní přestávka;
- 20. ledna sv. Jan od Kříže a Anna od Ježíše zakládají Karmel v Granadě;
- 24. ledna odjíždějí z Palencie do Burgosu, cesta je velmi namáhavá;
- 26. ledna za stmívání přijíždějí do Burgosu;
- v lednu - dubnu mají v Burgosu velké těžkosti s arcibiskupem D. Crisóbalem Velou (Z 31,21.43; korespondence mezi Terezií a biskupem Palencie D. Alvarem a mezi D. Alvarem a arcibiskupem z Burgosu; Dop. 441);
- 23. února se Světice a její mnišky ubytují ve Špitálu Početí;
- 12. března kupuje dům Mansina;
- 18. března se Světice přestěhuje do nového domu;
- 26. března: „Už jsme v domě a rychle ho upravujeme“ (Dop. 437, 1);
- 14. dubna listina (*dotación*) burgoského Karmelu Cataliny de Tolosa;
- **19. dubna 1582** inaugurace Karmelu **sv. Josefa a sv. Anny** v Burgosu (arcibiskup potvrdil své dovolení z předchozího dne);

Události chronologicky

- 7. května se Gracián loučí se Světicí, už se neuvidí;
- 23. května se rozvodní řeka Arlanzón a zatopí Karmel;
- červen-červenec: Terezie píše poslední kapitolu *Zakládání* (kap. 31);
- 6. července odmítá odcestovat z Burgosu do Madridu (Dop. 455), ale plánu na zakládání v královském sídelním městě se nezříká (Dop. 456);
- 26. července odjíždí z Burgosu, odpočine si v Palencii (28. 7. - 20. 8.), ve Valladolidu (20. 8. - 15. 9.), v Medině (16. - 19. 9.), napíše poslední dopis, který se nám dochoval (Dop. 468);
- 19. září odjíždí z Mediny: na příkaz P. Antonia od Ježíše (Heredia) nepokračuje v cestě do Ávily, kde chtěla přijmout sliby Terezity, ale mění směr a vydává se na cestu do Alby de Tormes, kam přijíždí velmi nemocná a unavená 20. září;
- 29. září uléhá na lůžko, předvídá blízkost smrti;
- 3. října přijímá pomazání nemocných se slovy: „*Už je čas, můj Ženichu, abychom se viděli;*“
- 4. října kolem 21 h na Karmelu v Albě de Tormes umírá;
- následující den je v důsledku gregoriánské reformy kalendáře 15. říjen;
- 15. (=5.) října je Terezie v Albě pohřbena.

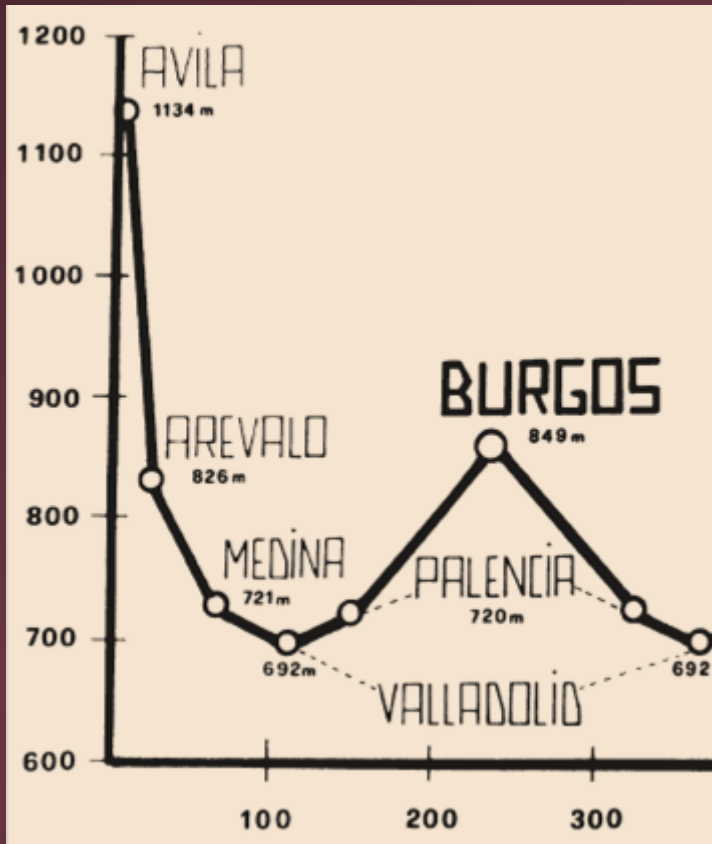
17. Zakládání v Burgosu (Diccionario)

- Poslední založení Světice, po kterém plánovala založení v Madridu (to uskuteční r. 1586 Anna od Ježíše a br. Jan od Kříže);
- z jejích založení je asi tím nejnamáhavějším kvůli drsnému počasí a odporu burgoského arcibiskupa a taky kvůli jejímu chatrnému zdraví (v Burgosu dovršila 67 let);
- založení navrhuje jezuita **P. Ripalda** a burgoská dáma **D. Catalina de Tolosa**: „Je to již víc než šest let, co mi některé velmi zbožné osoby ze Společnosti Ježíšovy, letité a vzdělané a duchovní, říkaly, že by se velmi posloužilo našemu Pánu, kdyby se zřídil jeden dům tohoto posvátného řádu i v Burgosu“ (Z 31,1);

Zakládání v Burgosu – přípravy (Diccionario; TAFD)

- dvě překážky mají hned na začátku:
 - neměli souhlas města, který arcibiskup najednou začal požadovat, protože se bál, aby v Burgosu nedošlo k pobouření, k jakému došlo v Ávile při založení Sv. Josefa,
 - ani dostatek příjmů pro založení;
- řešení těchto těžkostí se ihned ujala velkodušná D. Catalina a její

- dobrá přítelkyně D. Marie Menrique, jejíž syn byl hlavním prokurátorem Rady;
- Světice chce na založení poslat místo sebe převorku z Palencie (m. Anežku od Ježíše (Tapia)), obává se totiž, že její zdraví nevydrží tuhou burgoskou zimu...
- zasahuje Pán;
- koncem listopadu 1581 přichází do Ávily br. Jan od Kříže, aby Světici požádal o účast a přítomnost na založení v Granadě, ale Terezie si vybrala Burgos (Dop. 418), volbu potvrzuje i Pán (Z 31,4);

Zakládání v Burgosu - přípravy (Diccionario; TAFD)

- Terezie odjíždí z Ávily uprostřed drsné zimy 2. 1. 1582 se nakrátko zastaví na Karmelu v Medině, Valladolidu a Palencii, poslední úsek cesty (24.-26.1.) provází obtížný liják;
- na cestě ji doprovázejí její ošetřovatelka Anna, Terezita, dvě mnišky z Alby, mezi nimi nová převorka Tomasina Baptista, P. Gracián...;
- než průvod mnišek, kněží a mezkařů vstoupí do města, zastaví se u uctívaného Krista z Burgosu;
- skupinu zakladatelek přijme ve svém domě nedaleko katedrály D. Catalina de Tolosa, Terezie je unavená a vážně nemocná (silný zánět v krku jí téměř nedovoluje mluvit);

Zakládání v Burgosu – založení (Diccionario; TAFD; TA 40,7)

- 26. ledna je Terezie srdečně přijatá městem, ale narazí na odpor arcibiskupa, Dona Cristóbala Velu, Ávilana jako ona;
- malá komunita mnišek zakladatelek musí opustit pohostinství D. Cataliny a přestěhuje se (23. února) do tísnivého špitálu Početí na druhou stranu řeky, vně města;
- tady se Světice velmi zblízka setkává s množstvím bídy lidí, kteří jsou ubytováni na pryčnách léčebného domu, tady získá sympatie jednoho špitálního lékaře, Antonína de Aguilar, který jí mimo jiné poskytuje obětavou lékařskou pomoc;
- díky němu již v březnu bydlí v domě a usedlosti, které se jim překvapivě a výhodně podařilo sjednat, v domě pánů Mansino;

Zakládání v Burgosu – založení (Diccionario; TAFD; TA 40,7)

- přítel biskup Don Alvaro nepřestává Matku z Palencie podporovat;
- 18. března se mnišky přestěhují do nového domu, arcibiskup však nedává dovolení, aby se v domě konala mše sv.;
- až 18. dubna obdrží dovolení arcibiskupa a následujícího dne **19. dubna** je v domech pánů Mansino, kde je dodnes, inaugurován **Karmel sv. Josefa a sv. Anny**;

Zakládání v Burgosu (Diccionario; TAFD)

- 23. května se rozvodní řeka Arlanzón, Terezie a její mnišky se musí přestěhovat do horního patra budovy a čekat...;
- *dva měsíce mnišského pokoje: „Pokud si tím někdo přímo neprojde, není k uvěření, jaká spokojenost se zakouší při těchto zakládáních, když už se konečně vidíme v klauzuře“ (Z 31,46);*
- brzy získá blahovůli arcibiskupa;
- sama přijímá a dává hábit prvním burgoským povoláním, přitahuje pohled početných řeholnic z jiných komunit, zvláště z Královského kláštera de las Huelgas.

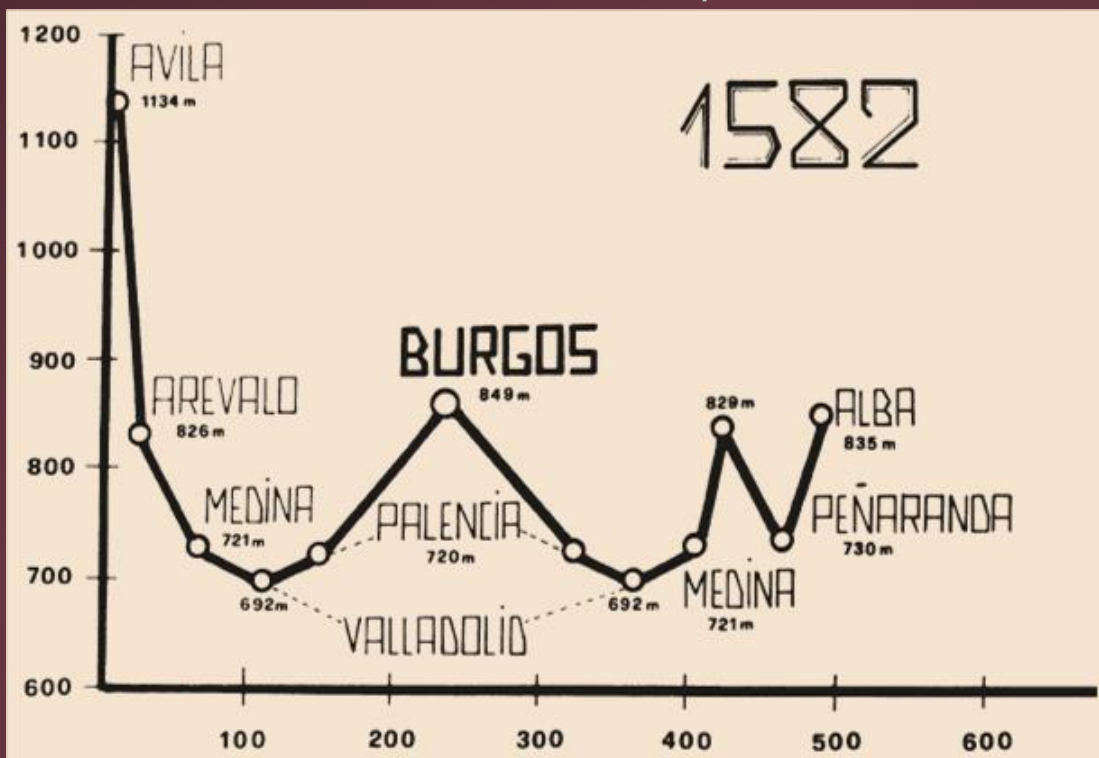

Klášter de las Huelgas

Zakládání v Burgosu (Diccionario; TAFD)

- Tady se těší z nádherného jara, které jí umožní napsat poslední vyprávění, o založení tohoto Karmelu, poslední kapitolu *Knihy zakládání* sepsanou pevnou rukou a s velkou stylistickou vzletností (28 stran rukopisu, píše je v červnu 1582);
- 6. července je nucena vzdát se cesty do Madridu (Dop. 455 a 456);
- 26. července, na svátek sv. Anny, patronky burgoského Karmelu, se vydává na zpáteční cestu do Ávily, ale uprostřed cesty je nucená udělat odbočku do Alby;

- cesta je náročná:
Burgos – Palencia – Valladolid – Medina del Campo – Alba de Tormes,
doprovázejí ji její neteř a její ošetřovatelka Anna od sv. Bartoloměje;

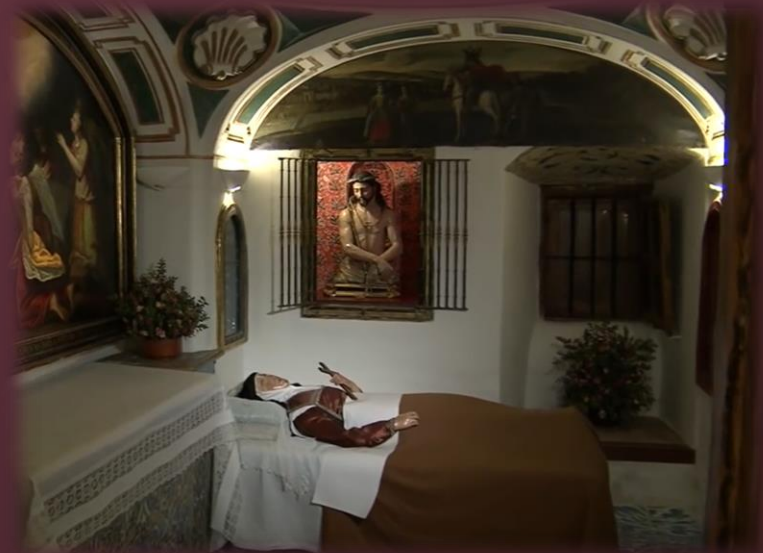
Rodinná situace (TA 18,1.5-9)

- V posledních letech svého života je Terezie svědkem úpadku ve své rodině Cepeda - Ahumada ;
- po Lorenzově smrti (26. 6. 1580) se nejstarší syn František rozhodne stát karmelitánem: jde do Pastrany, ale převorem noviciátu, P. Doriou, je bez ohledů odmítnut; Terezie trpí, ale je bezmocná, nezasahuje; **František** reaguje přerušením *komunikace s ní a tím, že se nerozumně ožení...*
- druhý synovec, **Lorenzo**, se musí vrátit do Ameriky, aby se ujal panství, které tam zanechal jeho otec, ale nejdřív nechá v Ávile narozenou dceru; svobodná matka ji vloží Terezii do náruče...
- Františkovi tchýně chce za každou cenu dostat Terezitu z kláštera, aby se vzdala dědictví po otci ve Františkův prospěch, karmelitka **Terezita** jejím neustálým naléháním trpí, zakouší jakési vyvrácení lásky vůči Matce, znejistěny jsou dokonce i mnišky;
- s touto dávkou hořkosti v duši se Terezie vydala na svou poslední cestu; Lorenzova smrt v ní vyvolala silný pocit osamělosti ...

Poslední zastávka na cestě – Alba de Tormes

- V Medině del Campo dostane příkaz od P. Antonína od Ježíše, provinčního vikáře bosých v nepřítomnosti provinciála P. Graciána, aby udělala odbočku do Alby de Tormes, protože Vévodkyně, D. Marie Enríquez de Toledo y Colona, si ji přeje pozdravit a zařídit, aby se přimlouvala za šťastný porod své snachy, který se blíží – byl to nejtěžší úkon poslušnosti, který ve svém životě udělala...
- cestou není možné sehnat pro Matku ani vhodnou stravu...

Poslední zastávka na cestě – Alba de Tormes (TAFD)

- 29. září uléhá na lůžko, z něhož už nevstane, předvídá blízkou smrt;
- 3. října jí P. Antonín uděluje pomazání nemocných, reaguje slovy: „Už je čas, můj Ženichu, abychom se viděli;“
- 4. října kolem 21 h na Karmelu v Albě de Tormes umírá jako „dcera Církve“; v důsledku gregoriánské reformy kalendáře je druhého dne 15. říjen, a tak se pohřeb v Albě koná 15. (=5.) října.

*„Dcery mé a paní mé,
pro lásku Boží vás prosím,
mějte velmi na zřeteli
zachovávaní Řehole a Stanov.
Budete-li ji zachovávat tak
přesně, jak máte, nebude
zapotřebí žádného jiného
zázraku, aby vás svatořečili.
Nehleďte na špatný příklad,
který vám dala tato špatná
mniška, a odpusťte mi“.*

Závěr (TAFD, Diiccionario)

- r. 1584 během návštěvy P. Graciána byla otevřena rakev, našli v ní tělo „nepoškozené a celé, jako by ho právě pochovali.“
- r. 1585 generální kapitula bosých karmelitánů nařídila přestěhování jejího těla do Sv. Josefa v Ávile: došlo k tomu 25. 11. 1585, nicméně 23. 8. 1586 bylo tělo na prosby vévody z Alby zášahem Sixta V. navraceno do Alby;
- její pověst svatosti byla tak velká, že brzy začalo právní šetření pro její beatifikaci a kanonizaci (15. 10. 1591 v Salamance);
- **24. dubna 1614** byla prohlášena Pavlem V. za blahoslavenou;
- 30. listopadu 1617 v Madridu byla prohlášena patronkou Španělska (1. 7. 1627 její patronát potvrdil Urban VIII.);
- **12. března 1622** byla kanonizována Řehořem XV.;
- **30. září 1970** ji Pavel VI. prohlásil učitelkou Církve.
 - Její díla byla poprvé vydána r. 1588 bratrem Luisem de León a znovu vydány téhož roku v Barceloně a následující rok v Salamance.

Zdroje a použité zkratky

- *Diccionario de santa Teresa de Jesús*; Monte Carmelo 2001 (vlastní překlad);
- Tomás Álvarez: *100 fichas sobre santa Teresa de Jesús*; Monte Carmelo 2007 (vlastní překlad);
- Tomás Álvarez a Fernando Domingo: *Inquieta y Andariega*; Monte Carmelo 1981 (vlastní překlad).

Zkratky

- **Diccionario** - *Diccionario de santa Teresa de Jesús*; Monte Carmelo 2001;
- **Dop.** - Terezie od Ježíše: *Dopisy* (nevydaný překlad P. Vojtěcha Kohuta OCD);
- **TA** - Tomás Álvarez: *100 fichas sobre santa Teresa de Jesús*; Monte Carmelo 2007;
- **TAFD** - Tomás Álvarez a Fernando Domingo: *Inquieta y Andariega*; Monte Carmelo 1981;
- **Z** - Terezie od Ježíše: *Kniha zakládání* (nevydaný překlad P. Vojtěcha Kohuta OCD).

Obrázky a snímky

- Google obrázky;
- snímky z filmu: *Teresa de Jesús* z r. 1984, který režírovala Josefina Molina;
- snímky z dokumentů o založeních sv. Terezie uveřejněných na Youtube.

Podrobnosti o zdrojích snímků a obrázků ve zvláštním souboru o zdrojích obrázků.